

Derewol ɲol Pol wɪnnani 6e Roma

Fuddoode haala

Derewol Pol ɲol do e jogii ekkitinooje feere feere. Gam majjum enol woodi jayri mawni der waa-jaago linjiila e der habaru eklesiya. Jooni Pol heennyii hawritingo ceede de 6e lenyi janani hawriti gam wallugo goondin6e Urusaliima. Pol wɪnnii derewol ɲol der jahaanjal mum tata6al. O wadii lebbi tati der Korintu, diga ton bo o wɪnni derewol ɲol, hakkune duu6i 57-58.

Debbo bi'eteedo Fiibi, gollotoodo der eklesiya Kenkereya nun yaari derewol ɲol Roma. Kenkereya bo woddidaa e Roma.

Pol meeday go yahi Roma, de o yidi yahugo fu laawol ma66itantaako mo. Amma e non fu, oo anni goondin6e duu66e der Roma 6e o fotunoo nokkun, kam6e o sanni der hoore 16, go o yaha Roma, o wɪnnani 6e derewol. Der maggol o janninii 6e haala kisidam e tokkontirki. O wadii dum gam eklesiya kan daroo der goondinki semmidinki, gam to ekkitinooje Yahuduu6e 6e goondinay dimma ka, he6a ka mawna der potal hunnuko. Baawo mum no Pol heennyi faamingo ko wi'ete linjiila der hoore 1, waato baawde Alla kisinooje goondindo fu, o laabinii dum der haalaaji makko di yeeso.

O fuddii faamingo no hakke woodiri baawde dow him6e fu. Him6e 6e lenyi janani woodaa accitaneego yeeso Alla. Non, Yahuduu6e bo woodaa

accitaneego hakku yeeso Alla. Himbe fu wadii hakke, be fu bo, be baawan daarego foonnitiibe gam sabbu goondinki.

Hande non dum laatii e Iburahiima. Be kiita doyyi gam hakke Aadamu, der Almasiihu tan be kebata laatineego foonnitiibe.

Der hoore 6 e 7, Pol e toontoo yande wanyube linjiila. Amma Ruuhu e laatina en biibe Alla, oo walla en bo.

Hoore 9 faa 11 e batana Isira'iila e laawol no Alla subirta himbe. Diga hoore 12 faa 15, Pol e bata haalaaji feere feere dow gondal hakkune goondinbe der eklesiya e be walaa der eklesiya. Hoore 16 Pol heennyitiri e cannooje.

Tokkontirki haalaaji

1. Haala pudfinirka, 1.1-17
2. Himbe fu e haajaa hisineego, 1.18-3.20
3. No Alla hisinirta himbe, 3.21-4.25
4. Goonki kesi e Yeesu Almasiihu, 5.1-8.39
5. Ko Alla miilani Isira'ilaaabe, 9.1-11.36
6. No haani goondindo yahira, 12.1-15.13
7. Haala kennyitirka e cannooje, 15.14-16-27.

Sannoore

¹ Derewol nol yiwii e am min Pol maccudo Yeesu Almasiihu. Mi noddaama gam mi laatoo lilaado, mi subaama gam mi waajoo linjiila Alla.

² Linjiila kan, Alla haabiino alkawal mum diga dum booyi diga e annabiibe mum, der Dewte ceniide.

³ Eka batana Biddo makko, Joomiraawo meeden, yiwudo e lenyol Dawda diga e bannu.

⁴ O hollitaama e baawde, diga e Ruuhu Ceniido, o laati nun Bidɗo Alla de o fintini mo e maaybe. Kanko woni Almasiihu, Joomiraawo men.

⁵ Diga e makko keɓumi moyyere laataago lilaado, gam mi wada himbe caka lenyi fu goondina mo, downtanoo mo, be teddina inne makko.

⁶ Onon bo, on na'on caka maɓbe, onon be Yeesu Almasiihu noddi.

⁷ Mii sanna on on fu, onon wonbe Roma, yidaabe Alla, seniibe be o noddi. Alla Baaba meeden, e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, hokka on moyyere e jam.

Pol e yidi yi'a be Roma

⁸ Taw, mii yetta Alla am diga e Yeesu Almasiihu gam moodon on fu. Gam goondinki moodon e batanee der duuniyaaru fu.

⁹ Alla mo jaggantoomi e berne woore, emi waajoroo linjiila Bidɗo mum, e anni goonja nun batanmi. De du'otoomi fu, mii siwtora moy moodon fu.

¹⁰ Mii eela Alla hokkammi laawol mi wara to moodon to oo yidi.

¹¹ Mii yidi yi'ugo on sanne, heba mi seennira e moodon dokkal Ruuhu gam dum semmidina on.

¹² Naa bo mi wi'a, to mi warii to moodon, deyyitinontiren en fu sabbu goondinki kawtuki en, min e mon.

¹³ Banniraaɓe, mii yidi annon, no de duuddum mi daartii mi wara to moodon, amma faa jooni mi heboray taw. Mii yidi golle am rima bikkol caka mon, hande no dum laatorii to be lenyi janani.

14 Doole nun mi yaha to himbe fu, fettube gite e be fettay, jannube e be jannay.

15 Kanjum acci mii suunaa waajaago on linjiila, onon wonube Roma.

Baawde linjiila

16 Mi sentirtaa linjiila, gam der makka baawde Alla kisinooje goondindo fu woni, aran Yahuduuɓe, ɓaawo mum be lenyi janani.

17 Gam der linjiila nun foonnitaare Alla hollitii. Foonnitaare nen, e goondinki tan ne heɓortoo, diga fuddoode faa heennyitirde. E winnii der dewtere: «Poonniido wuuran e goondinki.»

Himbe fu laati nun hakkeebe

18 Alla e hollita mone mum diga kammu dow himbe be hulataa mo fu, e dow wadoobe ko halli e suudira goɗa der hallande mum.

19 Ko haani neddo anna dow Alla e laabani be, gam Alla e hoore mum hollitii be dum.

20 Diga Alla tagi duuniyaaru, ko yi'ataake e makko, hande jon baawde makko tabitiide, e Allaaku makko, e faamee diga ko o tagi. Gam majjum, yeddube woodaa laawol daɗirde.

21 Bee anni Alla, amma be teddinay mo hande no haani Alla teddiniree, be jettay mo bo. Miilooji maɓbe majjinii be. Berde maɓbe de galaa faamu niɓɓii.

22 Bee gaɗa hande woodube faamu, amma be laatake haanabe.

23 Be battontiri tedduɗal Alla mo maayataa e tooruuje nandinaade e himbe maayoobe, e pooli, e bisaaji di koyde naayi, e daasotoodum.

24 Gam majjum, Alla yoofi 6e 6e gada cobudum, hande no suuno berde ma66e yidi. Nonnon 6e cobinirta 6alli ma66e, kam6e e ko'e ma66e.

25 Be battontirii goonja Alla e fewre. Be teddini ko tagaa, 6e caafi dum, 6e acci Tagudo, mo yettoore wonani faa abada. Aami!

26 Gam majjum, Alla yoofi 6e 6e tokkoo suunooji ma66e centiniidi. Rew6e ma66e wattontiri baaldal hande no tawiraa, 6ee gada ko luudontirii e ko tawaa.

27 Hande non wor6e bo acci waaldugo e rew6e, witti e waalontira hakkune mum. Bee gadontira ko sentinii hakkune ma66e. Hande non, 6e keban riiba majjere ma66e.

28 No 6e calii annitingo Alla, kan wadi ko o yoofi 6e der majjere ma66e, 6e gadi ko haanay wadeego.

29 Be kebbi hallande iri ney fu, e deedi bondi, e suunooji, e ganyaani. Bee kebbi kaajal e warugo him6e e kabe e nyaamugo him6e amaana. Bee yoyi dow dabareeji bondi e munaafitaaje. Bee nyo'a him6e.

30 Bee jaanca him6e, 6ee banyi Alla, 6ee jara hennu. Bee goodi manju hoore, 6ee juro, 6ee goodi yoyre dow dabareeji bondi. Be downtantaako saareeji ma66e.

31 Be galaa hakkillo, 6e kebbintaa ka 6e bati. Be galaa endam, 6e galaa yurmeene.

32 Bee anni, sariya ka Alla resi dow wadoo6e iri majjum, maayde nun, 6e daroraaki wadugo dum tan, amma 6ee teddina wadan6e dum bo.

2

Kiita Alla poortiika

¹ To non, an kiitotoodo woḅḅe, baa to moy laatidaa, a woodaa laawol accitaneego hakku. To aa hiitoo woḅḅe, hoore maa nun kiitotodaa, gam ko kiitantodaa ḅe, kanjum gadataa.

² Een anni Alla hiitoto wadooḅe huune dum e goonjaaku.

³ An kiitotoodo woḅḅe ko aa wada hande ko ḅe gadata, aa miili a dadan kiita Alla na?

⁴ Naa a wonu nun aa yawoo manḅu neddaaku Alla e sawraare mum e munyal mum? A annitay no Alla hollii maa neddaaku mum gam tuubaa na?

⁵ A yoorinii ḅerne maa, a yidaa tuubugo. Gam majjum, a foodanan hoore maa mone Alla mawne, nyaanne o hollitinta mone makko. Nyaanne mum, o hiitoto e tawreeta makko poonnitiika.

⁶ O yoban moy fu jaka gadu muudum.

⁷ Tinniibe e wada ko woodi e daartira tedduḅal e manḅu e ko tabotoo, Alla hokkan ḅe yonki tabitiiki.

⁸ Amma yidube jeddi, e saliiḅe goonja, e tokki ko halli, mone e tikkere Alla yanan dow maḅḅe.

⁹ Billaare e jibayeere duudanan gadoowo ko halli fu, aran, Yahuduuḅe, den ḅe lenyi janani.

¹⁰ Manḅu e tedduḅal e jam laatanto wadooḅe ko woodi fu, aran, Yahuduuḅe, den ḅe lenyi janani.

¹¹ Gam Alla suttontirtaa himḅe.

¹² Wadube hakke dow dullere annal tawreeta fu, halkan hinaa e tawreeta. Amma wadube hakke e anniri tawreeta, hiitorte e tawreeta.

¹³ Hettintooḅe tawreeta bane laatii foonnitiibe yeeso Alla. Gollirooḅe ko tawreeta bati tan, laatintee foonnitiibe.

14 Be lenyi janani, woodaa tawreeta, amma bee gada ko tawreeta wi'i e sago maβbe. Be goodaa tawreeta, amma bee laatani ko'e maβbe tawreeta.

15 Be kollitii golle de tawreeta yami e winnii e berde maβbe. Cuudiidum berde maβbe e seedanoo be dum. Tife miilooji berde maβbe e gacoo be, tife bo, dii caloroo be.

16 Dum hollitinto nyaanne Alla hiitoto miilooji himbe cuudii. O wadan dum diga e Yeesu Almasi-ihu, hande no linjiila ka baajotoomi bati.

Yahuduube e tawreeta

17 Aa nodda hoore maa Yahuduujo, aa darii dow tawreeta, aa juroro Alla.

18 Aa anni ko Alla yidi, aa anni suttontirgo ko woodi gam a janninaama tawreeta.

19 Aa miili a fotii ardanaago wumuβe, kollaa wonuβe der niwre jayjol.

20 Aa ekkitina be galaa annal, aa jannina sukaaβe. Aa woodi annal e goonja diga e tawreeta.

21 An janninoowo wobbe, a jannintaa hoore maa na? Aa waajoo wobbe to be bujju, go an aa wujja!

22 Aa wi'a: «to on jeenee», go an aa jeena? Aa wanyi tooruje, go aa wujja ko woni der cuudi majje!

23 Aa mawnitoroo tawreeta, go aa yawna Alla e yaartaago ka.

24 Dewtere wi'ii: «Gam daliila moodon acci be lenyi janani e yenna inne Alla.»

25 E goonja juulnol e nafa to a dwtanike tawreeta, amma to a yaartake tawreeta, a laatake hande a juulnaaki.

26 To mo juulnaaki wadii ko sariya yamata, mo juulnaaki on fotay daarego hande juulniido na?

27 Mo juulnaaki, go e dɔwtanii ko tawreeta bati, o hiitete an goodo tawreeta e juulnol, go a dɔwtanaaki ka.

28 Hinaa ko yi'etee yaasi ɓannu laatinta neddo Yahuduujɔ, hinaa bo ko wadettee dow ɓannu laatii juulnol.

29 Yahuduujɔ e goonja, woni laatiido dum diga der. Juulnol goonakuwol bo woni njol Ruuhu wadata der ɓerne, hinaa njol tawreeta wadata. Iri Yahuduujɔ on, Alla nun manata dum, himbe bane.

3

1 Den to non, ume nun Yahuduujɔ ɓurdiri ɓe lenyi janani? Ume woni nafuwe juulnol?

2 Nafuwe majjum e mawni dow laabi fu. Aran, Yahuduube nun Alla arti yowani haala mum.

3 To non, to wɔbbe maɓbe laataaki hoolaaɓe, dum hadan Alla laataago koolaado na?

4 Wadataako! Dum annitinte no Alla laati nun goonjaajo, himbe fu bo e laatii fewooɓe. Gam e winnii:

«A annitinte aa laatii poonnitiido diga e haala maa, to a hiitaama, a jaaloto.»

5 Amma to dullere goonjaaku meeden e hollita foonnitaare Alla, den ume bi'eten? Alla laataaki poonnitiido to mone makko ummake dow meeden na? Mii bata do hande no himbe batirta.

6 Aawo nun nun bane, Gam to non non nun, noy Alla hiitortoo duuniyaaru?

7 Gam to fewre am e beyda hollugo goonja Alla, e teddina mo, ume kiitanteemi hande mi laati nun hakkeejo?

⁸ Wo66e e hallina men e wi'a, menen nun wi'ata: «En gadee ko halli gam ko woodi wurtoo diga e majjum.» Kam6e, 6e kiitete no haaniri.

Poonnitiido walaa

⁹ To non, enen Yahuduu6e een 6uri horii6e na? Aawo, baa sedda! Gam mi hollii no Yahuduujoo e mo laataaki Yahuduujoo fu na'on e baawde hakke.

¹⁰ Dewtere wi'ii:

«Poonnitiido walaa, baa gooto,

¹¹ mo faamu baa gooto walaa,

daartoowo Alla walaa, baa gooto.

¹² Him6e fu majjii, 6e fu 6e biisake,

gadoowo ko woodi walaa,

baa gooto.

¹³ Konoli ma66e e nandi e caabeeje ma66itiide,

6ee jammoo him6e e delle ma66e.

Tondi kunnude ma66e e hebbi tooke, hande bolle pure.

¹⁴ Kunnude ma66e e hebbi jaa'ooje e boliide naawude.

¹⁵ Koyde ma66e e yawdanoo reyyitingo yiyam him6e.

¹⁶ Halkere e bone e woni to 6e jahi fu.

¹⁷ Be annaa laawol jam.

¹⁸ Kulol Alla walaa e berde ma66e baa sedda.»

¹⁹ Een anni ko tawreeta wi'i fu, ka wi'anay dum maa won6e e makka. Den kunnude fu mu66oto, gacce him6e fu annitee yeeso Alla.

²⁰ Gam majjum, walaa laatinteedo poonnitiido yeeso Alla e tokkugo tawreeta. Gam tawreeta hollan nun him6e hakkeji mum.

No Alla laatnirra him6e foonnitiibe

21 Jooni, Alla hollitii laawol no o laatnirra himbe foonnitii፡፡e, hinaa e tokkugo tawreeta. Nun dewte tawreeta, e annabii፡፡e seedinoo der binni.

22 Alla laatinan himbe foonnitii፡፡e gam 6e goondinii Yeesu Almasiihu. Dum laatanto goondindo fu, gam Alla burontirtaa himbe.

23 Himbe fu wadii hakke, 6e tampi yottaago ted-dunjal ስal Alla hokkata.

24 Amma Alla wadonii 6e moyyere, laatini 6e foonnitii፡፡e gam Yeesu Almasiihu, cooditiido 6e.

25 Kanko nun Alla laatini sadaka moytoojum hakkeji goondin፡፡e yiyam makko. Hande non Alla hollitiri foonnitaare mum e munyal mum dow hakkeji gadanoodi hiitaaka.

26 O wadii dum gam o hollita foonnitaare makko der wakkati ki gonden jooni. Dum hokkii mo laawol laataago poonnitiido e laatingo goondindo Yeesu fu poonnitiido.

27 Ume nun horii ko jurortee kade? Goddum walaa! E sariya kaye? E dōwtanaago tawreeta na? Gam Alla daarataa dōwtanaago tawreeta, goondinki tan o daarata.

28 Gam emen miili e goondinki nun neddo laatnirtee poonnitiido, hinaa gam tokkugo tawreeta.

29 Naa Alla laati nun Alla mo Yahuduu፡፡e tan na? O laataaki Alla 6e lenyi janani na? Seko walaa, o laati nun Alla 6e lenyi janani bo.

30 Alla gooto nun woni. Kanko laatinta juulni፡፡e foonnitii፡፡e sabbu goondinki ma፡፡፡e. Kanko bo laatinta 6e juulnaaki foonnitii፡፡e sabbu goondinki ma፡፡፡e.

31 Den fu, en moytan nun tawreeta gam en goondinii na? Abada! En moytataa ka, amma een

tabbitina ka!

4

Goondinki Iburahiima

¹ Ume bi'eten dow Iburahiima maama lenyol meeden? Ume o hebi?

² To Iburahiima laatinaama poonnitiido gam gadu mum, den o waawan ko mawnitii, amma yeeso Alla bane.

³ Gam Dewtere wi'i: «Iburahiima goondinii Alla, go Alla daari mo poonnitiido sabbu goondinki makko.»

⁴ To goddo gollake, sey joomum yobe joddi mum, moyyere bane o wadanaa, ko haanani mo nun.

⁵ Hande jon bi'en goddo waday golle, amma o goondinii Alla laatinoowo hakkeebe foonniitiibe. Alla daaran mo poonnitiido gam goondinki makko.

⁶ Hande nun Dawda batirani barke de neddo hebata to Alla, baa to o waday gadu geetu. O wi'i:

⁷ «Barke laatanii be boofi mum yaafaa, e be hakke mum moytaa.

⁸ Barke laatanii neddo mo Joomiraawo limay hakkeeki mum.»

⁹ Barke den juulniibe tan nun resanaa de na? de laatanaaki be juulnaaki na? Gam en bi'ii: «Alla daarii Iburahiima poonnitiido gam goondinki mum.»

¹⁰ Wakkati dey nun dum laatanii Iburahiima? De o juulnii na? Naa, de o juulnaaki? De o juulnii bane, amma diga o juulnaakino nun.

¹¹ Alla hokkii mo juulnol, njol laatii alaama foonnitaare ne o hebi. E goondinki o hebi dum diga

o juulnaakino. Hande non, o laatorii maama goondinbe fu, be juulnaaki, gam kambe bo be daaree foonnitii be.

¹² O laatake bo baaba juulnii be. Be daroraaki juulnol tan nun batananmi, amma tokku be laawol goondinki maama meeden Iburahiima, diga o juulnaaki.

Alkawal Alla

¹³ Iburahiima e lenyol mum ha66anaama alkawal rona duuniyaaru nu. Hinaa gam oo tokkii tawreeta. O ha66anaama alkawal nal gam foonni-taare makko ne o hefiri goondinki.

¹⁴ Gam majjum, to tokkugo tawreeta nun hokkata donju, den mum goondinki laatake baanji, alkawal bo moytaama.

¹⁵ Tawreeta waddan nun mone Alla. To tawreeta walaa, yaartaago ka bo walaa.

¹⁶ Gam majjum, alkawal Alla dow goondinki nun darii, gam nal laatoo e moyyere dow lenyol Iburahiima fu. Hinaa tokku be tawreeta tan nal laatanii, amma goondinbe hande no Iburahiima laatiido maama meeden en fu goondiniri.

¹⁷ Dewtere wi'ii: «Mi wadii maa baaba himbe lenyi duuddi.» (Iburahiima woni maama meeden en fu,) yeeso Alla mo o goondini. Alla pintinoowo maaybe, latinoowo ko walaano laatoo.

¹⁸ Iburahiima hoolake, wakkati daliila hoolaago walaa. O hoolake, o goondini, nun nun o laatorii baaba himbe lenyi duuddi, hande no Alla wi'unoo mo: «Nii lenyol maada laatoyto.»

¹⁹ Goondinki Iburahiima tampay, baa no duubi makko wadan hewre. Oo anni bannu makko

faanake maayugo, Saratu debbo makko bo rimataa kade.

²⁰ O waday seko dow alkawal Alla, o saloo goondingo. Amma goondinki makko semmidinii mo, o teddini Alla.

²¹ O tabbitini no Alla e woodi baawde hebbingo alkawal mum.

²² Gam majjum, Alla daari mo poonnitiido.

²³ Amma hinaa gam makko tan dum winnaa: «O daaraama poonnitiido.»

²⁴ Gam meeden nun, enen bo, Alla daaran goondinki men. En goondinii Alla pintindo Joomiraawo meeden Yeesu diga maaybe.

²⁵ Yeesu on maayi gam boofi meeden, o fintinaama gam laatineden foonnitiibe.

5

Almasiihu waddii jam hakkune men e Alla

¹ En laatinaama foonnitiibe gam en goondinii. Jooni jam wadii hakkune meeden e Alla, sabbu Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

² Kanko yottini en moyyere Alla ne gonuden e muudum jooni. Dum laatake gam goondinki meeden. Een juroro hoolaare hebugo gedu der teddujal Alla.

³ Hinaa kanjum tan, een juroro bo tooraaji meeden, gam een anni tooraaji riman munyal.

⁴ Munyal e rima hoolaare semmidinne. Hoolaare semmidinne e wadda hedaago ko warata yeeso.

⁵ Hoolaago ko warata yeeso majjintaa en, gam Alla wattii yidde mum der berde meeden, diga e Ruuhu Ceniido mo o hokki en.

⁶ Gam wakkati de en galaano semme, den nun Almasiihu maayani en, enen hakkeebe no wakkati ki o subɪ yottii.

⁷ E saɖi neddo nootoo maaya gam poonnitiido. Wadoto neddo nooto maaya gam neddo geeto.

⁸ Amma Alla hollitii en yidde mum. Gam Almasiihu maayanii en wakkati laatinoden hakkeebe.

⁹ To en laatinaama foonnitiibe gam yiyam Almasiihu, den kan, een anni en daɖan mone Alla sabbu makko.

¹⁰ Wakkati laatinoden waybe Alla, o weldinii en e hoore makko diga e maayde Biyiiko. Jooni en beldii e makko, to non non en keban hisineego gam yonki Biyiiko.

¹¹ Kanjum tan bane, een juroro Alla sabbu Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, beldindo en e makko jooni.

Aadamu e Almasiihu

¹² Diga e neddo gooto nun hakke naatiri duuniyaaru. Diga hakke bo maayde wari, go ne sankitii dow himbe fu, gam be fu be gadii hakke.

¹³ Diga tawreeta waray, hakke na'onno der duuniyaaru, amma de limaakano, gam tawreeta walaano.

¹⁴ E non fu maayde nun laamii diga Aadamu faa yottii Muusa. Ne laamake baa dow bee do waday hakke hande de Aadamu waduno.

Aadamu on woni misaalu garoowo.

¹⁵ Dokkal Alla foonnataake e hakke Aadamu. E goonja, himbe duube maayii gam hakke neddo gooto. Amma endam Alla, e moyyere ne o wadani

đuu66e diga e nedđo gooto, waato Yeesu Almasi-ihu, e 6uri nun mawnugo.

¹⁶ Kade bo dokkal Alla, e hakke nedđo gooto, gootum bane. Gam kiita warii diga e hakke nedđo gooto. Baawo boofol gooto, Alla doyyii him6e fu kiita. Amma 6aawo boofi đuuđđi, dokkal moyyere Alla wari, laatini đuu66e foonnitii6e.

¹⁷ Diga e hakke nedđo gooto, maayde laamii dow him6e fu gam nedđo gooto on. Amma ko nedđo gooto wadi, e 6uri mawnugo. O hokkorii 6e moyyereji makko, o laatini 6e foonnitii6e. Be ke6an yonki, 6e laamodoo e makko.

¹⁸ Boofol nedđo gooto accii him6e fu doyyaa kiita. Hande non bo gađu geetu ŋu nedđo gooto wadi acci him6e fu he6i foonnitaare, hokka yonki.

¹⁹ Dullere dowtaare nedđo gooto accii him6e đuu66e laatii hakkee6e. Hande non bo dowtaare nedđo gooto accirta him6e đuu66e laatoo foonnitii6e.

²⁰ Tawreeta Muusa warii gam hakke 6eydoo. Amma to hakke 6eydii, đon nun moyyere Alla 6uri 6eydaago.

²¹ Hakke acci maayde laamii. Hande non bo foonnitaare acciri moyyere Alla laamii gam ke6en yonki tabitiiki ki Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu hokkata.

6

Maayidingo e fintidingo e Almasiihu

¹ Den mum, ume bi'eten? En tabitinto nun wadugo hakke gam moyyere Alla 6eydoo na?

² Wadataako! Gam dow wecco hakke, en maayii. Noy kade buurirten der majje?

³ E goonja on annaa enen wadanaabe batisi e inne Yeesu Almasiihu, en kawtii e maayde makko na?

⁴ Diga e batisi, en maayii, uwidaŋen e makko. Almasiihu fintii e maaybe sabbu baawde Baaba teddude, hande non enen bo, buurirten gonki kesi.

⁵ To en kawtii e makko dow maayde nandune e ne makko, en pintan bo hande no o fintiri.

⁶ Een anni jikku meeden kiinju tiggidaama e makko dow leggal palaanjal. Dum wadaama, heba banu meeden hakkewol halka, gam to en laatoo kade maccuŋe hakke.

⁷ Gam to goddo maayii, hakke woodaa baawde dow makko.

⁸ To en maaydii e Almasiihu, een koolii no en buuridan e makko bo.

⁹ Een anni Almasiihu pintuŋo diga maaybe, maayataa kade. Maayde woodaa baawde dow makko.

¹⁰ Almasiihu maayii, de woore gam hakke, dum heyii faa abada. Jooni oo wuuri, gam Alla bo o wuuri.

¹¹ Hande non, onon bo, daaree ko'e mon hande maayuŋe dow wecco hakke, den buuranon Alla sabbu Yeesu Almasiihu.

¹² Gam majjum, to on accee hakke laamanoo balli moodon maayooji, to on dwtanee suunooji majji.

¹³ To on kokkee hakke jokkule balli moodon de gadira ko fonnitaaki. Amma kokkee Alla ko'e moodon. On maayiino, jooni oon buuri. To non kokkee mo jokkule moodon, de laatoo gadirdum ko fonnitii.

14 To on accee hakke laamanoo on, gam der tawreeta bane gonudon, amma der moyyere Alla.

Gollantooɓe foonnitaare

15 Ume kade? En tokkoto nun wadugo hakke gam der moyyere nun gonuden hinaa der tawreeta na? Dum wadataako!

16 On annaa na? Mo gadudon ko'e mon maccuɓe mum, gam dōwtanodon dum, kanko dōwtantodon. Wadoto hakke nun, jaarooje der maayde, dum bo dōwtaare jaarooje der foonnitaare.

17 Yettoore laatanoo Alla! On laatikeno maccuɓe hakke, amma jooni on dōwtanake e berde moodon fu janninol ɗol janninadon.

18 On dindinaama diga e hakke, on laatake gollantooɓe foonnitaare.

19 Mii bata do hande no himɓe woowi batirgo, gam tampere moodon. On kokkiino ɓalli moodon, gadudon ko tuuni e ko wuurii, oon gada ko halli. Hande non jooni bo, kokkee ɓalli moodon laatodon gollantooɓe ko foonnitii gam laatodon seniife.

20 Wakkati laatinodon maccuɓe hakke, foonnitaare woodaano baawde dow moodon.

21 Ume kebunodon no gadunodon ko centirton jooni? Heennyitirde majjum laati nun maayde.

22 Amma jooni, on dindinaama e hakke. On laatike maccuɓe Alla, riiba majjum laatii laaɓineego. Heennyitirde majjum laati yonki tabitiiki.

23 Riiba hakke, maayde nun. Amma kokkal Alla laati nun yonki tabitiiki der kawtal men e Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden.

7

Goondindo firtake e tawreeta

¹ Banniraaፎ, mii badda on hande annuፎ tawreeta. Oon anni tawreeta dawrantaa maa neddo to emo wuuri.

² Hande non debbo baገaado, tawreeta haፋbii ፈum e gorum wakkati guurnam goriiko. Amma to goriiko maayii, o firtake e tawreeta kaፋፋunooka mo e goriiko.

³ Amma to o laatike debbo goddo diga goriiko e wuuri, o noddete jeenoowo. Amma to goriiko maayii, o firtake e tawreeta, o noddetaake bo jeenoowo baa to gorko goddo hoowii mo.

⁴ Hande non ፈum laatii e moodon onon bo, banniraaፎ am. Sabbu maayde Almasiihu on pirtaama e tawreeta. On laatake jeyde Almasiihu mo Alla fintini diga maayፎ gam gaden ko fottanta Alla.

⁵ Wakkati gadetenno ko suunooji balli men yidi, en tokkiino gidaadi hakke yiwude e tawreeta. Tawreeta kan gollotono der men e yaara en e maayde.

⁶ Amma jooni, en pirtaama e tawreeta, en maayii dow wecco makka. Gam majjum en caafirtaa Alla e laawol kiinjol ገol tawreeta binnaaka. Amma een caafa mo e laawol kesol ገol Ruuhu makko.

Tawreeta moytataa hakke

⁷ Den, ume bi'eten kade? Tawreeta laati nun hakke na? Abada! Amma, diga e tawreeta nun annirmi ko woni hakke. Gam mi annataano ko woni suuno to tawreeta wi'ayno: «Taa suuna.»

⁸ Hakke heḅii laawol diga e umuroore, de gattimmi suunooji iri diye fu. Gam to tawreeta walaa, hakke bo waatii.

⁹ Naane, ko mi annaano tawreeta, emi wuurunoo. Amma no umuroore wari, hakke heḅii baawde,

¹⁰ den min, maayumi. Umroore kaanunoone hokkammi yonki, waddanii am maayde.

¹¹ Gam hakke heḅii laawol diga e umuroore, yoyrimmi, yaarimmi der maayde.

¹² Hande non, tawreeta e laatii ceniika. Umroore bo e laatii seniine, foonniitiine, woodune.

¹³ Jooni, ko woodi laatanike am maayde na? Abada! Amma gam hakke hollitoo no de laati nun hakke e goonja, de gollirii ko woodi, go de barimmi. Hande non, diga e umuroore, hakke heḅi hollitiri hallande mum fu.

Habidingo e hakke

¹⁴ Een anni tawreeta yiwii diga Ruuhu. Amma min, mii laatii neddo tampudo, mii laatii maccudo hakke.

¹⁵ E goonja, mi faamataa ko gadanmi. Ko jidumi, mi wadataa dum, amma ko banyumi, gadanmi.

¹⁶ To mii wada ko mi yidaa, edum hollita no mi nootake tawreeta e woodi.

¹⁷ Jooni, min bane wadata ko gadanmi, hakke gonude der am wadata dum.

¹⁸ Gam mii anni, ko woodi walaa der am, waato der bannu am. Mii yidi wadugo ko woodi, amma mi waawataa ko wadi dum.

¹⁹ Mii yidi wadugo ko woodi, amma mi wadataa dum. Kalludum ko mi yidaa gadanmi.

²⁰ To mii wada ko mi yidaa, min bane wadata dum, amma hakke gonude der am wadata dum.

²¹ Daa ko ji'umi e wadoo der am: mii yidi wadugo ko woodi, amma go kalludum e takkii am.

²² Der luggudum berne am, mii seyorii tawreeta Alla.

²³ Amma mii yi'a tawreeta gokka der am, kabidoowa e tawreeta ka hakkillo am jabi. Ka laatinimmi maccudo tawreeta hakke gonude der am.

²⁴ Kayto! Mii laatii neddo jurminiido! Moy rindintammi e bannu maayoowol ñol?

²⁵ Yettoore laatanoo Alla, diga e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu!

Min, der hakkillo am, mi laati nun maccudo tawreeta Alla, amma der am, mii maccudo tawreeta hakke.

8

Goonki mo Ruuhu Alla durata (Galaatiya 3.13-14, 5.16-25)

¹ Gam majjum, jooni, hawtu6e e Yeesu Almasiihu doyyataake kiita.

² Gam tawreeta Ruuhu e hokka yonki to goddo hawtii e Yeesu Almasiihu. Kanka rindinimmi diga tawreeta hakke, e maayde.

³ Tawreeta Muusa waawayno ko wadi dum gam tampere bannu. Amma Alla wadii dum. O liloy Biiiko tii etti bannu nanduñol e bannu hakkee6e gam o firta 6e diga hakke. Hande non o hiitorii hakke gollotoode der balli meeden.

⁴ O wadii dum gam foonnitaare ne tawreeta yami, hebba dow meeden. Hande non, en jahataa kade no bannu yidiri, amma no Ruuhu yidiri.

⁵ Tokkiiɓe jidaadi ɓannu, ko ɓannu yidi ɓe miijantoo. Amma tokkiiɓe Ruuhu, ɗum Ruuhu ɓe miijantoo.

⁶ Tokkugo jidaadi ɓannu, maayde nun. Amma tokkugo ko Ruuhu yidi, yonki e jam nun.

⁷ Tokkudo jidaadi ɓannu laati nun ganyo Alla. O ɗowtantaako tawreeta Alla, o waawataa du ko ɗowtanii ka.

⁸ Wadooɓe ko ɓalli mum yidi waawataa ko fot-tani Alla.

⁹ Onon kan, on tokkaaki jidaadi moodon, amma Ruuhu Alla, to Ruuhu on e woni e moodon kan. Mo walaa Ruuhu Almasiihu, laataaki mo makko.

¹⁰ To Almasiihu na'on der moodon, e non fu ɓalli moodon maayan gam hakke, amma ruuhu moodon wuuran gam on laatinaama foonnitiibe.

¹¹ Alla fintinii Yeesu diga maayɓe. To Ruuhu makko na'on der moodon, den kan pintindo Yeesu Almasiihu diga maayɓe, hokkan ɓalli moodon maayooji yonki, diga e Ruuhu makko gonudo der moodon.

¹² To non non, banniraaɓe, een jogii nyamaane. Amma hinaa nyamaane suunooji ɓalli jogiden gam gonoden no di jidiri.

¹³ To oon tokki jidaadi ɓannu, on maayan. Amma to on barii di diga e Ruuhu Alla, on buuran.

¹⁴ Gam ɓe Ruuhu Alla ɗowata fu, kamɓe nun laatii ɓiɓɓe Alla.

¹⁵ Ruuhu mo Alla hokki on latinay on maccuɓe, hakko gonodon kade der kulol. Amma o latinii on ɓiɓɓe Alla. Ruuhu acci een nodda Alla «Abba» waato Baaba.

¹⁶ Ruuhu Ceniido e hoore mum, e seedanoo ruuhu meeden, en laati nun ɓiɓɓe Alla.

17 To een laatii 6i66e Alla, en donan ko Alla resani him6e mum. En donidan ɗum e Almasiihu. To en toorodike e makko, en donidan bo tedduɗal e makko.

Tedduɗal garoowal

18 Mii anni tooraaji meeden ɗi jooni, foon-nataako e tedduɗal garoowal, ɗal Alla suppitanoyta en.

19 Ko tagaa fu e haa6i yi'a wakkatiire ne o hollitinta tedduɗal 6i66e makko.

20 Gam ko tagaa fu naatinaama der jeyaanaaku, ɗum laatinaa baanji, hinaa e yidde majjum, amma sabbu naatindo ɗum e maggu. Amma e non, hoolaare na'on.

21 Ko Alla tagi fu firtete e jeyaanaaku halkere. Den ɗum he6a rindineego e tedduɗal ɗal 6i66e Alla he6ata.

22 Gam een anni, faa jooni, tagaadum fu e uuma e tooro hande debbo dimoowo.

23 Tagaadum tan bane tooroto. Baa enen 6e Alla hokki Ruuhu mum hande kokkal artuɗal, een uuma. Enen bo, een kaa6i Alla rindina 6alli meeden, laatina en 6i66e mum.

24 En kisinaama, amma een kedii taw. To een ji'a huune ko tammihiden he6ugo, ɗum laataaki kade tammuwe. Moy nun tammihintoo ko yi'i?

25 Amma to een tammihii ko en ji'ataa yottoto, en kettinto ɗum e munyal.

26 Hande non bo Ruuhu e wara wallugo en der tampe meeden. En annaa du'aago hande no haani. Amma Ruuhu e hoore mum e du'anoo en e uumaali ɗi neddo waawataa ko bati.

²⁷ Alla annudo ko woni der berde himbe e anni ko Ruuhu yidi. No Alla yidiri bo, nun nun Ruuhu du'orantoo himbe makko.

²⁸ Een anni bo, ko Alla wadata fu, oo wada dum gam boodfum yidube mo, kambe be o subu hande no o resiri.

²⁹ Himbe be Alla anni diga aran, o subii be diga fuddoode be nanda e Biyiiko. Den Biyiiko laatoo afo caka banniraa be duube.

³⁰ Be o subu diga fuddan, o noddii dum. Be o noddi bo, o laatini dum foonnitii be. Be o laatini foonnitii be, o teddini dum.

Walaa ko seennata en e yidde Alla

³¹ Ume bi'eten kade dow haala kan? To Alla e wondi e meeden, moy waawata ko habidi en?

³² Kanko, mo saloraaki Biyiiko, amma o hokkitirii mo gam meeden en fu. Noy woni o hokkirtaa en ko o woodi fu e moyyere, diga e Biyiiko?

³³ Moy nun gaccoto be Alla subu? Walaa! Gam Alla nun laatinta be foonnitii be!

³⁴ Moy waawata ko doyyi be kiita? Walaa! Yeesu Almasiihu maayii gam maabe. Ko buru fu, o fintii, o na'on joodii nyaamo Alla, oo du'anoo en.

³⁵ To non non, moy nun waawata ko seenni en e yidde Almasiihu? Billaare na, jibayeere na, toorego na, rafo na, talakaaku na, kaliire na, naa kaafahi?

³⁶ Hande no Dewtere wi'i:
«Gam maada acci emen gonii nyalaane fu der kaliije maayde,
emen daaraa hande baali kiiseteedi*»

³⁷ Amma der huune dum fu, en kebi jaalorgal sabbu jidudo en.

* 8:36 Jabuura 44.23.

38 Gam mii anni, walaa ko seennata en e yidde makko. Baa maayde, baa guurnam, baa malaykaaɓe, baa baawɗeeji, baa ko warata jooni, ɗum bo ko waroyta yeeso, ɗum bo semme gom,
 39 baa baawɗeeji gonuɗi dow, ɗum bo baawɗeeji gonuɗi ley, to ɗum bo tagaadam gom, walaa e majjum ko seennata en e yidde Alla nee do hawti en e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

9

Pol e wullana himɓe lenyol mum (Galaatiya 4.22-31)

1 Ka batanmi do goonja nun. E inne Almasiihu, mi fewataa. Cuudiidum berne am bo e seedanoo am diga e Ruuhu Ceniido no goonja nun batanmi.

2 Berne am e biisii puy, mii woodi toora ka heennyataa, der berne am.

3 Mi wanyay laataago jaa'aado, mi seenniree e Almasiihu to ɗum nafanno banniraaɓe e baabiraaɓe am, ɓe lenyol am.

4 Kamɓe woni Isira'iilaaɓe, ɓe Alla laatini ɓiɓɓe mum, holli ɓe tedduɗal mum. Be keɓii alkawalji e tawreeta. O hollii ɓe no ɓe caafirta mo, o batii ɓe o wadanan ɓe huune duuddum.

5 Kamɓe laatii yiwuɓe diga e kaakiraaɓe amen. Almasiihu bo yiwii e lenyol ɗol. Kanko woni Alla jintudo huune fu, yettoore laatanoo mo faa abada. Aami!

6 To non non haala Alla tampu nun na? Gam yiwuɓe e lenyol Isira'iila fu bane woni Isira'iilaaɓe.

7 Yiwuɓe e lenyol Iburahiima fu bane woni ɓiɓɓe makko. Gam Alla wi'i Iburahiima: «Diga e Isiyaaku keɓataa lenyol innitirteɗol inne maa».

⁸ Ko dɔm yidɔ wi'ugo woni: rimaabe e banu bane laatii biibe Alla, sey rimaabe dow alkawal Alla. Kambe nun limetee der lenyol makko.

⁹ Gam Alla habbanii mo alkawal wi'i: «Mi witaan mawuuri hande nii, mi tawan Saratu rimii bidɔ gorko.»

¹⁰ Don tan bane. Rebeka bo hebii reedu siwtube. Baaba mabe nun Isiyaaku, maama meeden.

¹¹ Sukaaɓe ɓen rimaakano taw, ɓe gaɗay ko woodi, dɔm bo ko halli. E nun fu, ko Alla resi nun wadata. Cuɓol makko daraaki dow gaɗu, amma dow no o resiri, kanko cuɓoowo.

¹² Alla wi'i Rebeka: «Mawniraawo jagganto miraawo.»

¹³ Hande ko winnaa: «Yaakuubu jidumi, Isuwa banyumi✧.»

¹⁴ Den, ume bi'eten? Ko Alla wadata foortaaki na? Abada!

¹⁵ Nani ko o wi'i Muusa: «Mi endoto mo endotoomi, mi yurmoto mo jurmotoomi.»

¹⁶ Hande non, cuɓol Alla daraaki dow sago nedɔ, dɔm bo dow anniya mum, amma diga e Alla endotooɔo dɔm yiwi.

¹⁷ Gam Dewtere batii dow Fiirawna, wi'i: «Mi subii maa e sago am gam mi hollita baawɗe am dow maa, kade bo gam inne am sankitoo e duuniyaaru fu✧.»

¹⁸ Den, Alla endoto mo yidɔ, yoorinan ɓerne mo yidɔ.

¹⁹ A yaman am bi'aa: «Ume acci ko Alla e gaccoo himbe? Moy waawata ko salii sago makko?»

20 Amma an, moy laatidaa faa jeddontiraa e Alla? Fayande waawan ko yami mahudo dum: «Gam ume ko mahirdaa am ninni na?»

21 Mahoowo payande woodaa hoore mum wada ko yidi e loope goote den na? E loope goote den, o waawan ko mahi payande godde de teddujal, o maha godde bo de walaa teddujal.

22 Alla yidii hollitingo mone mum e baawde mum. Amma o munyanii himbe puy, kambe haanannooɓe mone makko, resannooɓe gam halkere.

23 O wadii dum gam hollitingo teddujal makko manjal dow be o endii. O siriyake dum gam be o yidi teddingo.

24 Himbe ben woni enen be o noddi, hinaa caka Yahuduube tan, amma e caka be laataaki Yahuduube bo.

25 Kanka nun Alla bati e dewtere annabi Hose'a o wi'i:

«Lenyol ɗol laataakino lenyol am,
mi noddan ɗol lenyol am,
lenyol ɗol yidaakano,
mi noddan ɗol lenyol am jidaanɗol.

26 Kade bo, to be bi'etenoo, be laataaki himbe am, ton be noddete ɓiɓɓe Alla mo yonki[☆].»

27 Annabi Esaaya bo batii haala Isira'iilaabe, wi'i: «Baa to ɓiɓɓe Isira'iila duudii hande jaaneeri maayo, woɓɓe maɓɓe tan hisintee.

28 Gam Joomiraawo hebbinan law haala ka o bati fu, deydey, dow leydi do.»

29 Kade bo non Esaaya wi'unoo diga ɓooydum:

☆ 9:26 Esaaya 1.9; Laatanooji 19.24-25

«To Joomiraawo hooreejo konunkeebe accanayno
en lenyol baa sedda,
en laatotono hande Sodoma,
en nandanno e Gomora.»

Isira'iilaabe dwtanaaki Alla

³⁰ Den, ume bi'eten? Himbe be lenyi janani
dartayno laatoo foonnitiibe yeeso Alla, amma be
kebi dūm diga e goondinki.

³¹ Amma Isira'iilaabe dartube foonnitaare diga
e tokkugo tawreeta, waaway ko hebi dūm.

³² Gam ume nun? Gam be dartiray dūm e
goondinki. E anniya maabe nun be dartiri dūm, go
be pergi dow hayre doyyoore be.

³³ Dewtere wi'i:

«Mi yowii dow Siyoona hayre fergeteene,
tepaare doyyoore himbe.

Amma goondindo ne fu sentintaake abada!»

10

¹ Banniraabe, mii yidi e berne am fu, Isira'iilaabe
hisa. Kanjum eelanmi Alla.

² Mii seedanoo be no bee goodi tinnaare gam
Alla, amma be galaa annal.

³ Be annaa laawol nol Alla laatinirta himbe foon-
nitiibe. Den be dartani ko'e maabe no be laatortoo
foonnitiibe. Be jiday dwtanaago Alla e laawol nol
o laatinirta himbe foonnitiibe.

⁴ Almasihu yottinii tawreeta, gam goondindo
mo fu laatinee poonnitiido.

Goondindo Almasihu fu hisan

⁵ Muusa winnii dow haala foonnitaare yiwune e
tawreeta, wi'i: «Neddo fu tokkudo tawreeta, wuu-
ran diga e makka.»

⁶ Amma foonnitaare yiwune e goondinki wi'i: Taa wi'u der ɓerne maa «Moy eencata dow kammu?» Jippingo Almasiihu nun don.

⁷ Taa wi'u der ɓerne maa bo: «Moy mutata der leydi?» Wurtingo Almasiihu diga hakkune maayɓe nun don.

⁸ Den, ume haala kan bati? «Haala Alla e ɓadii maa, ka na'on der hunnuko maa, e der ɓerne maa.» Haala kan woni habaru goondinki ki men baajotoo.

⁹ To a batii e hunnuko maa Yeesu nun laatii Joomiraawo, go goondindaa der ɓerne maa Alla fintinii mo diga maayɓe, den a hisan.

¹⁰ Gam goondindo e ɓerne mum fu, Alla laatinan dum poonnitiido. Batudo e hunnuko mum bo, Alla hisinan dum.

¹¹ Dewtere wi'ii: «Goondindo fu sentintaake.»

¹² Walaa ko suttontiri Yahuduujo e mo laataaki Yahuduujo. Be fu Joomiraawo gooto ɓe goodi. Kanko nun hokkata noddanɓe mo fu jawdi makko.

¹³ Gam «noddudo inne Joomiraawo fu, hisan.»

¹⁴ Amma noy ɓe noddirta inne mo ɓe goondinay? Noy ɓe goondinirta mo ɓe nanay habaru muudum? Noy ɓe nanirta habaru makko to baajotoodo walaa?

¹⁵ Noy himɓe waajortoo to ɓe lilaaka? Dewtere wi'ii: «Ume woodi hande koyde fiinoobe habaruuji belɗi.»

¹⁶ Amma himɓe fu bane dwtanii linjiila kan. Hande no Esaaya wi'i: «Joomiraawo, moy nun goondini waaji amen?»

¹⁷ Hande non, goondinki e yiwa diga e nanugo, ko nanetee bo e yiwa diga e haala Almasiihu.

18 Amma mii yama kaa do: Isira'iilaabe nanay woni na? E goonja be nanii! Gam dewtere wi'i:

«Daade maabe nanaama der duuniyaaru fu, Haala maabe yottike kaddi leydi.»

19 Mii yama kade: Isira'iilaabe faamay woni na? Muusa artii wi'i:

«Mi wadan nawniraagu moodon ummoo dow lenyol nol on gattiray,

Mi accan mone moodon ummoo dow lenyol nol walaa annal.»

20 Baawo mum Esaaya hulay wi'ugo:

«Himbe be dartayno am yiitii am, mi hollitanike himbe be yamanay am.»

21 Amma dow Isira'iilaabe, o wi'i: «Nyalaane fu mii weedi juude am gam jabugo himbe nanaruube e yeddoobe.»

11

Alla woppay Isira'iilaabe

1 Mii wi'a: Alla woppu nun himbe muudum na? O woppay be! Gam min bo mi laati nun Isira'iilaajo, taaniraawo Iburahiima, mi yiwii e lenyol Benyamin.

2 Alla woppay himbe muudum be o subi diga fuddoode. Oon anni ko Dewtere bati wakkati annabi Eliya wullani Alla gam Isira'iilaabe, e wi'a:

3 «Joomiraawo, be barii annabiiibe maa, be pusii kiisirde maa. Min tan horii, go bee darta min bo be barammi.»

4 Ume Alla toontii mo? O wi'i: «Mii horanii hoore am worbe ujune jeedido be jiccanaaki tooruure wi'eteene Ba'al.»

⁵ Hande non bo d̄um laatii jooni. E woodi himbe horiibe be Alla sub̄i e moyyere mum.

⁶ To e moyyere nun o sub̄iri be, den fu gam gađu maβbe bane. To hinaa non, moyyere laatataako moyyere*.

⁷ Ume nun kade? Ko Isira'ilaaβe dartannoo, be kebay d̄um. Be Alla sub̄i caka maβbe hebi d̄um. Horiibe, berde muudum yoorinaama,

⁸ hande no winnaa:
«Alla maβbii hakkilooji maβbe,
Bee goodi gite, amma be ji'ataa, bee goodi noppi
amma be nanataa.
Non d̄um laatii faa hanne.»

⁹ Dawda bo wi'i:
«Nyaamduuji juulde maβbe laatanoo be pittol e to be
pergotoo,
d̄um laatanoo be doyyere, e riiba golle maβbe.

¹⁰ Gite maβbe wuminee, dulla yi'ugo,
be laatinee jeyaaβe e baadey*!»

¹¹ Den, mii yama: Yahuduuβe fergi nun gam be jana e baadey na? Aawo! Amma sabbu fergaago maβbe, be lenyi janani hebii kisidam gam nawni-raagu Yahuduuβe umminiree.

¹² Fergaago Yahuduuβe laatanike himbe duuniyaaru jawdi, seekaago maβbe bo waddanii be lenyi janani jawdi. Den noy d̄um laatotono to Yahuduuβe fu tuubiino?

Kisdam lenyi janani

* **11:6** Dewte godde beydii kaa do: To e gađu maβbe nun be cubiraa, den fu moyyere bane, to hinaa nun gađu laataaki gađu. ☆ **11:10** Jabuura 69.23-24

13 Jooni, onon 6e lenyi janani nun baddanmi. Mii laatii lilaado caka 6e lenyi janani, mii teddina golle am.

14 Mii yidi to wadoto, mi ummina nawniraagu him6e lenyol am, mi hisina wob6e ma66e.

15 Takkeego ma66e sera weldini him6e duuniyaaru e Alla. Noy dum laatotono to 6e bittinaama? Dum nandan hande yiwugo diga maayde naata e yonki.

16 To peen artuṅa sakkaama Alla, den koriiko fu e laatanii mo. To dadi leggal e laatanii Alla, licce maggal bo e laatanii mo.

17 Hande non dum laatii e him6e Isira'iila, 6ee laatii hande leggal jaytuhi. Licce jaytuhi wuro godde wudditaama, go an jaytuhi laddehi takkadaa dow jayri jaytuhi wuro, go aa heba nyaamdu maa diga e makki.

18 Gam majjum, taa yawa licce budditaade. A woodaa laawol mawnitaago. Amma to aa mawnito, annitin no an bane roonii dadi, dadi nun roonii maa.

19 Wadoto bi'aa: «Licce wuddita nun gam mi takkee to de gonunoo.»

20 Goonṅa nun! De budditaama gam dullere goondinki majje, go an takkadaa gam goondinki maa. To non non, taa mawnita, amma hulu Alla.

21 Gam to Alla accay licce wuro, o accataa maa an bo.

22 En daaree geetaaku Alla e sadella makko. Sadella makko dow yanu6e, den geetaaku makko bo dow maa, to aa tabitii der geetaaku makko. To hinaa non, an bo a wudditinte.

23 To Isira'iilaa6e bo tabitaaki der dullere

goondinki mum, Alla takkan6e kade. Gam Alla e woodi baawde takkugo 6e kade.

²⁴ An jaytuhi laddehi, a wudditaama takkadaa to jaytuhi ki wuro. Dum don haandanayno maa. To non, edum sadi takkugo licce jaytuhi ki wuro to de gonunoo na?

Alla e woodi yurmeene him6e fu

²⁵ Banniraa6e, mii yidi faamingo on asiiri dum do, gam to on daaree ko'e moodon hande woodu6e hakkillo. Wo66e der Isira'iilaa6e, 6erde mum yoorinaama. Amma dum daroto to lingal 6e lenyi janani hisintee6e hebbii.

²⁶ Hande non, Isira'iilaa6e fu hisan. Non Dewtere wi'i:

«Kisinoowo waran diga Siyoona,
o mooytan dullere kulol Alla caka him6e lenyol
Yaakuubu.

²⁷ Kanjum woni alkawal am e ma66e
to mi moytii hakkeeji ma66e.»

²⁸ Dow wecco linjiila Yahudu6e laatake 6e Alla wanyi, gam moodon. Amma dow wecco cu6ol Alla, 6e laati nun yidaa6e gam kaakiraa6e ma66e.

²⁹ To Alla hokkii neddo o hokku nun, to o noddi neddo bo o noddu nun.

³⁰ Naane, on dwtanaakino Alla. Amma joonii on ke6ii endam Alla gam dullere dwtataare Yahudu6e.

³¹ Non bo jooni, 6e dwtanaaki Alla gam ke6on endam makko. Jooni, kam6e bo 6e ke6an endam makko, hande no onon bo ke6irdon.

³² Gam Alla ma66ii him6e fu der dullere dwtataare, gam o endoo 6e, 6e fu.

³³ Hey! E goonja Alla e mawni! Hakkillo makko e annal makko e luggi! Walaa baawoowo ko faami no o hiitortoo, laabi makko faamataako!

³⁴ Gam e winnaa:

«Moy anni miilooji Joomiraawo?

Moy woni kokkoowo mo saawari?

³⁵ Moy arti hokki mo, hakko o yoba dum?»

³⁶ Gam huune fu e makko yiwi, gam makko dum woni, kanko bo woodi dum. Teddujal laatanoo mo faa abada! Aami!

12

No haani goondinbe Yeesu wuurira

¹ Banniraabe, mii eela on sabbu endam Alla. Kokkee mo ko'e moodon hande sadaka yonkin-teha, ceniika, pottananka Alla. Kanjum woni sujida goonjaha, kaanuka caafiron Alla.

² To on nandee e himbe duuniyaaru nu. Amma accee Alla waylita on. Hakkillooji moodon laatoo kesi. Den on baawan suttontirgo ko Alla yidi, e ko woodi, e ko weli, e ko hebbi.

³ Alla wadanii am moyyere mum. Gam majjum mii wi'a moy moodon fu to daaru hoore muudum bura ko laati. Amma moy fu daara hoore mum jaka no foti, e jaka goondinki ki Alla hokki dum.

⁴ Moy meeden fu e woodi jokkule duudde der bannu gootol. Jokkule den fu golle goote bane wadata.

⁵ Hande non, enen bo, no duudirden fu, en laati nun bannu gootol, gam kawtal meeden e Almasi-ihu. En fu, een jeyontiri.

⁶ Alla hokkii en dokke feere feereje e moyyere mum. Kokkaado gadol annabaaku, wada dum no fottiri e goondinki.

⁷ To wallugo wo66e nun, o wada dum e hakkillo makko fu. Janninoowo bo, hiinnoo janninol mum.

⁸ Kokkaado dokkal semmidingo himbe, o semmidina be. Kokkaado dokkal wallugo wo66e, walla e berne woore. Ardiido, ardoo e tinnaare. Endotoodo himbe, wada dum e seyo.

⁹ Yidde mon laato ne walaa munaafitaare. Banyee ko halli, takkee ko woodi e semme.

¹⁰ Jidontiree e yidde banniraagu. Moy moodon fu teddina banniraawo mum, burina hoore mum.

¹¹ Laatee tinnibe, to on laatee ciwankeebe. Accee hakkillo mon e fini. Gollanee Joomiraawo e berde mon fu.

¹² Ceyoree ko koolidon on keban, munyanee tooraaji, tinnee e wadugo du'aaje.

¹³ Ballitee himbe Alla e haajeeji mum, laatee weernoobe ho66e.

¹⁴ Barkidinee tooranbe on, barkidinee, to on jaa'ee.

¹⁵ Ceyodee e seyotoobe, bullidee e wulloobe.

¹⁶ Goodee miilooji gooti hakkune mon. To on dartee ko mawni, amma nootee bo wadugo ko leesi. To on daaree ko'e moodon hande woodube hakkillo.

¹⁷ To goddo wadanii on ko halli, to on battee mo. Dartee wadugo ko woodi yeeso himbe fu.

¹⁸ To wadoto, gadee no baawudon fu, gonidon e himbe fu e jam.

¹⁹ Banniraabe am yidaabe, to on battanee ko'e moodon, amma accee mone Alla wada dum. Gam

Joomiraawo wi'i der Dewtere: «Min nun wattaago wonani, mi yoban moy fu ko wadi.»

²⁰ E winnaa kade: «To ganyo maa e rafa, hokku mo o nyaama, to emo dondaa, hokku mo o yara. To a wadii dum, yulbe yiite nun jowandaa mo don dow hoore makko.»

²¹ Taa accu hallande jaalee, amma jaalora ne ko woodi.

13

Downtanaago mawbe genni (1 Piyer 2.13-17)

¹ Sey moy fu downtanoo laamiibe. Laamiido walaa to hinaa mo Alla sufi, gam laamiibe fu, Alla nun laaminta dum.

² Gam majjum, caliido ko downtanii laamiido, salike ka Alla bati. Caliido ka Alla bati fu, foodanan hoore mum kiita.

³ Gadoowo ko woodi hulaataa mawbe genni, sey gadoowo ko halli. A yidaa aa huli laamiibe na? wadu ko woodi, den be manete.

⁴ Golle Alla nun laamiibe wadata gam nafuwe maa. Amma to a wadii ko halli, sey kulaa, gam baanji bane acci bee bakkii kaafahi. Be laati nun gollantooe Alla gam be battoo, be kollita mone makko dow wadoobe ko halli.

⁵ To non non, edum haani downtanodon laamiibe, hinaa gam oon kula hiitego tan, amma gam miilooji berde moodon cuudiidi e holla on dum.

⁶ Gam majjum acci oon joba ceede faada. Alla be gollantoo, der golle den.

⁷ Kokkee moy fu ko haanani dum. Jobee ceede faada to haanube jobon de. Jobee ko tannyanadon

to haanuḅe joḅon. Kulee kaanudo huleego. Teddinee kaanudo teddineego.

Yidugo banniraawo

⁸ To on joganee goddo nyamaane, to hinaa nyamaane yidontirgo hakkune mon. Gam jidudo banniraawo mum, hebbinii ko tawreeta yami.

⁹ Gam tawreeta wi'i: «Taa jeenu, taa waru neddo, taa wujju, taa suuna.» Tawreeta ka, e tawreetaaji koriidi fu, hawtii dow haala goota kaa do: «Yidu banniraawo maa hande no jidirdaa hoore maa.»

¹⁰ Yidde wadantaa banniraawo ko halli. To non yidde laati nun hebbingo tawreeta.

Hedaago wittoyki Yeesu

¹¹ Gadee dum, gam oon anni der iri wakkati kiye nun gonuden. Wakkati kaanuki pinen diga e doynol nun. Gam jooni kisidam men e badii buri de goondinnoden.

¹² Jemma jennii, nokkuuje faanake weetugo. Gam majjum, en accee wadugo golle niwre, en bornee kabirdum dum jaynol.

¹³ En gonee hande no haani wonuḅe der nyalooma wonira. En accee deereraaku e jarde, accen bo jeenu e suunooji baanji baanji, accen kabe e nawniraagu.

¹⁴ Bornee jikku Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu hande no bornortodon kolte. To on kiinitanee bannu gam deyyitingo suunooji maggol.

14

Gondal semmidinbe e be goondinki mum semmidaa

¹ Jaɓee mo goondinki mum semmidaa, to on jeddontiree dow miilooji makko.

² Hande jon, goddo, goondinki mum hokkan dum semme nyaamugo huune fu. Mo goondinki tampuki bo nyaamataa goddum, sey baafe tan.

³ Nyaamoowo huune fu, to yawoo mo nyaamataa. Mo nyaamataa huune fu bo, to hiitoo nyaamoowo ko yidi fu, gam Alla jaɓii mo.

⁴ An, moy laatidaa faa kiitodaa gollantoodo goddo? To oo darii, dum bo to o yanii, ka joomiraawo makko nun. O daroto bo, gam Joomiraawo e woodi baawde darnugo mo.

⁵ Goddo e daari hande nyalaane nee do e ɓuri nee to teddugo, oo to bo e daari no nyalaade fu fotan nun. Sey moy fu anna to darii der hakkillo mum.

⁶ Burontiroowo nyalaade e wada dum gam Joomiraawo. Nyaamoowo ko yidi fu, e wada dum gam Joomiraawo, oo yetta Alla. Mo nyaamataa huune fu bo e wada dum gam Joomiraawo, oo yetta Alla kanko bo.

⁷ Gam walaa e meeden buurudo gam hoore mum, nun nun bo walaa maayoowo gam hoore mum.

⁸ To een buuri, Joomiraawo nun buuranden, to en maayii bo, Joomiraawo on nun maayanden. To een buuri dum bo to en maayii, Joomiraawo laataniden.

⁹ Gam Almasiihu maayii, o fintii bo gam o laatoo Joomiraawo wuurube e maayube fu.

¹⁰ Amma an, gam ume kiitodaa banniraawo maa goondindo? An bo, ume jawantodaa banniraawo maa goondindo? En fu, en daroyto yeeso hiitorde Alla,

11 gam e winnii:
Joomiraawo wi'i:
«Min, mii wuuri
moy fu jiccoto yeeso am,
delle fu teddinan am.»

12 Den moy meeden fu toontanto hoore mum yeeso Alla.

Taa fergin banniraawo maa

13 Gam majjum, en accee gaccontirgo. Ko haani gaden woni accen resango banniraabe ko ferginta be, be jana.

14 Mii anni, mii tabbitini bo der kawtal men e Joomiraawo Yeesu, no nyaamdu walaa karmuɗol e hoore mum. Amma to goddo e miili e woodi huune ko harmi, dow makko dum harmi.

15 To gam sabbu nyaamdu, a accii berne banniraawo maa biisake, a tokkay laawol yidde. Taa accu gam nyaamdu maa, neddo mo Almasiihu maayi gam mum halka.

16 Gam majjum, to on accee himbe bata kalluka dow ko laatani on boodudum.

17 Gam Laamaare Alla laataaki gam nyaamde e jarde, amma ne laati nun foonnitaare, e jam, e seyo dum Ruuhu Ceniido hokkata.

18 Golliranoowo Almasiihu hande non, fottanan Alla, himbe bo yettan mo.

19 Gam majjum, en dartee ko waddata jam hakkune meeden, e ko mawninta goondinki moy meeden fu.

20 Gam sabbu nyaamdu, taa biisu golle Alla. E goonja, nyaamdu fu e laabi. Amma nyaamaa nyaamdu, den dum doyya goddo, dum woodaa.

²¹ E dum woodi, to neddo yakku tew, to o yaru bo innabojam, o acca wafugo huune ko ferginta banniraawo makko.

²² Ko koolidaa dow haala ka fu, joga dum gam maa yeeso Alla. Barke laatanto mo gaccataako hoore mum dow ko o subi o wada!

²³ Amma gadudo seko dow ko nyaamata, hitaama, gam joomum nyaamiray dum e goondinki. Nani bo, huune fu ko wadaaka e goondinki, laati nun hakke.

15

¹ Enen 6e goondinki mum semmidī, e haani balliten 6e goondinki mum semmidāa. Haanay daarten ko fottanta en tan.

² Sey moy meeden fu darta ko fottanta banniraawo mum gam nafuwe makko e gam mawningo goondinki makko.

³ Gam Almasiihu dartay ko welata dum. Amma hande no winnaa: «Jennooje yennanbe maa yanii dow am.»

⁴ Ko artaa winnaa e dewte fu, winnaama gam janningo en. Kanjum hokkata en munyal, e berde deyyude, een kedorii ko warata.

⁵ Munyal e deyyitinki berne, diga Alla nun yiwata. Alla on hokka on laatodon miilo wooto hakkune mon. Dum laato deydey no Yeesu Almasiihu ekkitiniri on.

⁶ Den on teddinan Alla, Baaba Yeesu Almasiihu, Joomiraawo meeden e berde goote, e daane woore.

Lenyi janani nanii linjiila

⁷ Jaɓɓontiree hakkune mon hande no Almasiihu jaɓɓorii on, gam tedduɗal Alla.

⁸ Mii bata on no Almasiihu laatike jaggiido caka Yahuduuɓe. O wadii dum gam o hebbina alkawal ŋal Alla wadanno maamiraaɓe men gam o tab-bitina Alla laati nun goonjaajo.

⁹ Den ɓe lenyi janani bo teddina Alla gam endam makko, hande no Dewtere wi'i:

«Mi maantete caka ɓe lenyi janani,
mi yiman, mi teddina inne maa.»

¹⁰ Dewtere wi'i kade:

«Lenyi janani, belbeltee e himɓe Joomiraawo.»

¹¹ Kade:

«Onon ɓe lenyi janani fu,
Jettee Joomiraawo,
Himɓe fu yetta mo.»

¹² Annabi Esaaya bo wi'i:

«Yiwuɗo e lenyol Yesa waraan,
O ummoto gam o laamanoo himɓe lenyi janani,
Be jowan hoolaare maɓɓe dow makko.»

¹³ Alla mo tammuwe hebbina ɓerde moodon seyo e jam gam goondinki mon. Tammuwe moodon beydoo der ɓerde moodon diga e baawde Ruuhu Ceniido!

Pol e batana golle mum

¹⁴ Banniraaɓe am, min e hoore am, mii hoolii, oon goodi ko woodi, oon keewi annal, on baawan ko hokkontiri saawari hakkune moodon.

¹⁵ Amma der nokkuuje godde der derewol am ŋol, mi wannanii on e cuusal gam siwtorgo on ko annudon. Mi wadii dum sabbu moyyere ne Alla wadanimmi.

¹⁶ O wadii am gollantooɗo Yeesu Almasiihu caka ɓe lenyi janani. Mii golloo hande Limaamiijo.

Mii waajoo 6e lenyi janani linjiila gam 6e laatoosadaka belanka Alla, ka Ruuhu Ceniido laabini.

¹⁷ Gam majjum, sabbu kawtal am e Yeesu Almasiihu, mi waawan ko jurorii golle am yeeso Alla.

¹⁸ Gam mi suusataa batango goddum, to hinaa ko Almasiihu wadi digaa e am, gam waddugo 6e lenyi janani dwtanoo Alla. O wadii dum digaa haala am, e gadu am,

¹⁹ non bo digaa e baawde kaayeeffiji e haaynaareeji, e baawde Ruuhu Alla. Hande non baajoriimi linjiila Almasiihu digaa Urusaliima e nokkuuje piiltiide dum, faa yottii leydi Illiriya.

²⁰ Mi tinnake gam to mi waajoo linjiila to inne Almasiihu meedi noddeego. Mi wadii dum, gam mi yidaa mahugo dow dadde goddo.

²¹ Hande no Dewtere wi'i:
«Be bataakano haala makko, yi'aan,
6e nanayno oo batanee, faamaan.»

Miilooji Pol

²² Golle am den nun hadimmi de duuddum warugo to moodon.

²³ Amma jooni mi woodaa to gollotoomi, golle am heennyii der leyde dee, kade bo digaa duubi duuddi nun jidumi warugo to moodon.

²⁴ Mii yidi yaalugo on to mii yaha Espaniya. Mi joododoto e moodon sedda, ballon am der jahaanal am baawo de ji'umi on go hakkillo am fukkii.

²⁵ Amma jooni mi yahan Urusaliima walloygo himbe Alla wonbe ton.

²⁶ Goondinbe Maseduwaan e 6e Akaya hawritii ceede, gam 6e balla goondinbe talakaabe wonbe Urusaliima.

²⁷ Be gadii dum e sago ma66e, e haani bo 6e gadana 6e dum. Gam to 6e lenyi janani hebii kujje ruuhunkeeje diga e Yahuduube, den e haani bo 6e balla 6e e jawdi ma66e.

²⁸ To mi yottinii golle den, kokkumi ko hawritaa to haanu6e dum yottoo, den mi yahan Espaniya, mi yaalan bo to moodon.

²⁹ Mii anni to mii wara to moodon, mi waridan e barke Almasiihu fu.

³⁰ Banniraa6e, mii eela on gam sabbu Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, e gam yidde ne Ruuhu hokkata: Ballee am hawre, oon eelanammi Alla.

³¹ Du'ee gam mi dada e juude him6e Yahudiya 6e goondinay. Du'ee bo gam him6e Alla won6e Urusaliima jaba ballal nal jaaranmi.

³² Hande non, to Alla e yidi, mi yottoto to moodon e welwelo, den mi siwtoo sedda hakkune moodon.

³³ Alla kokkoowo jam wonda e moodon, on fu. Aami!

16

Cannooje

¹ Mii yowana on sakiike meeden Fiibi junno, o laati nun gollotoodo der Eklesiya Kenkereya.

² Ja6ee mo e inne Joomiraawo hande no haani him6e Alla wada. Ballee mo dow huune ko o haajaa e mon fu, gam kanko bo, o wallii duu66e, min e hoore am bo o wallii am.

³ Mi sannii Pirisilla e Akilas, gollidoo6e e am golle Yeesu Almasiihu.

⁴ Be kokkii ko'e maɓɓe gam ɓe kisina yonki am. Min tan bane seedantooɓe dum, eklesiyaaɓi ɓe lenyi janani fu e seedanoo ɓe dum.

⁵ Cannanee am goondinɓe hawritintooɓe wuro maɓɓe. Mii sanna Epaynetus, gido am. Kanko arti goondini Almasiihu der leydi Asiya.

⁶ Mii sanna Mariyama, kokkudo hoore muudum sanne gam moodon.

⁷ Mii sanna Andoronikus e Yuniyas, himɓe lenyol am. Min e maɓɓe nun maɓɓidanoo der kasu. Bee laatii lilaaɓe teddinaaɓe, ɓe arti am bo goondingo Almasiihu.

⁸ Mii sanna bo Ampiliyatus jidaado am sabbu kawtal amen e Joomiraawo.

⁹ Mi sannii Urbanus, gollidoowo e meeden der golle Almasiihu, kanko e Estakis, gido am.

¹⁰ Mii sanna Apelles goondindo Almasiihu e goonjaaku. Mi sannii bo himɓe wuro Aristobil.

¹¹ Mii sanna Herodiyon, mo lenyol am. Mii sanna bo himɓe wuro Narsisi hawtuɓe e Joomiraawo.

¹² Mii sanna Tirifen e Tirifos, rewɓe gollantooɓe Joomiraawo puy. Mii sanna bo Persis, debbo jidaado, kokkudo hoore mum sanne gam golle Joomiraawo.

¹³ Mi sannii Rufus mo Joomiraawo suɓi, e inna mum, laatiido inna am min bo.

¹⁴ Mii sanna Asinkiriti e Felegon e Hermes e Patorobas e Hermas e goondinɓe Yeesu wonduɓe e maɓɓe fu.

¹⁵ Mii sanna Filologus e Yuliya. Mii sanna bo Nere e sakiike mum, mii sanna Olimpasi e himɓe Alla wonduɓe e maɓɓe fu.

¹⁶ Moy moodon fu sanna banniraawo mum e mammilontirgo, e yidde. Kawtal Eklesiyaaaji Almasiihu fu e sanna on.

Haalaaji keennyitirdi

¹⁷ Banniraabe, nani do ko eelanmi on: kakkilane waddoobe ceennirgu caka mon. Kambe bee darta selingo on diga ekkitinol nol kebudon. Boddodee be!

¹⁸ Gam himbe ben, Almasiihu Joomiraawo meeden bane be gollantoo, amma deedi mabbe. E haalaaji beldi, eytooji be jarbortoo himbe be walaa hakkillo.

¹⁹ Amma onon, himbe fu e anni habaru dowtaare moodon. Gam majjum mii seyori on. Amma mii yidi laatodon hakkilbe dow wadugo ko woodi, laatodon bo laabube dow wadugo ko halli.

²⁰ Alla kokkoowo jam muunyitan Seydan yeeso sedda ley koyde moodon. Moyyere Joomiraawo meeden Yeesu wonda e moodon!

²¹ Timote gollidoowo am sannii on. Lusiyus e Yason e Sosipater himbe lenyol am bo e sanna on.

²² Min Tertiyus binnudo derewol nol mi sannii on der kawtal meeden e Joomiraawo.

²³ Gayus, beero am, e beero goondinbe sannii on. Erastus cuudoowo ceede siire sannii on, e Kartus banniraawo meeden.

[
²⁴ Moyyere Joomiraawo men Yeesu Almasiihu wonoo e mon on fu. Aami!]

Yettoore

²⁵ Yettoore laatanoo Alla! Oo woodi baawde semmidingo on der goondinki, hande no linjiila ka baajotoomi batiri. Linjiila kan laati nun habaru

Yeesu Almasiihu, eka hollita laabi Alla cuudiifi diga dum 6ooyi.

²⁶ Amma jooni dum hollitake. Dewte annabiibe e seedoo ka. Alla tabitiido batii ka anninee himbe lenyi janani fu, gam be goondina, be dowtoo.

²⁷ Alla tan woodi faamu. Teddunaal laatanoo mo diga e Yeesu Almasiihu, faa abada. Aami!

Alkawal Kesal
Portions of the New Testament in the Fulfulde Borgu
language of Benin

copyright © 2011 SIM International

Language: Fulfulde Borgu (Fulfulde, Borgu)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

7104dd08-43ed-5b6c-bcfb-9f0e6052d5f3